

II.2. INIMÕIGUSTE ÜLDDEKLARATSIOON

... (institutsioon lisatakse hiljem)

1. **arvestades, et** inimkond ja loodus on ohus ning et eelkõige kliimamuutustest, bioloogilise mitmekesisuse kiirenevast kadumisest ning pinnase ja ookeanide seisukorra halvenemisest tulenevad kahjulikud mõjud rikuvad põhilisi inimõigusi ning ohustavad praeguste ja tulevaste põlvkondade elutingimusi,
2. **märkides, et** see äärmiselt tõsine olukord, mis valmistab muret kogu inimkonnale, nõuab uute põhimõtete ning uute õiguste ja kohustuste tunnustamist,
3. **arvestades** oma toetust inimõiguste ülddeklaratsioonis tunnustatud põhimõtetele ja õigustele, sh naiste ja meeste võrdõiguslikkusele, ning ÜRO põhikirja eesmärkidele ja põhimõtetele,
4. **arvestades** 1972. aasta Stockholmi keskkonnadeklaratsiooni, 1982. aasta New Yorgi maailma looduse hartat, 1992. aasta Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni, ÜRO Peaassamblee 2000. aasta resolutsiooni „Aastatuhande deklaratsioon” ja 2012. aasta resolutsiooni „Soovitud tulevikuvision”,
5. **arvestades, et** sama ohtu kinnitavad kodanikuühiskonna osalejad, eelkõige inimeste, organisatsioonide, institutsioonide ja linnade võrgustikud 2000. aasta Maa hartas,
6. **arvestades, et** inimkond, sh kõik üksikisikud ja inimorganisatsioonid, hõlmab kõiki varasemaid, praegusi ja tulevase põlvkondi ning inimkonna püsima jäämine tugineb sellele põlvkondadevahelisele sidemele,
7. **kinnitades, et** inimkonna elupaik Maa on omavahel seotud üks tervik ja inimkonna olemasolu ja tulevikku ei ole võimalik lahutada selle looduskeskkonnast,
8. **olles veendunud, et** põhilised inimõigused ja looduskaitsega seotud kohustused on olemuslikult omavahel seotud, ning et keskkonna hea seisundi säilitamine ja keskkonnakvaliteedi parandamine on määrava tähtsusega,
9. **võttes arvesse praeguste põlvkondade erilist vastutust ja eelkõige** selle valdkonna eest peamiselt vastutavate riikide, aga samuti rahvaste, valitsustevaheliste organisatsioonide, ettevõtjate ja eelkõige hargmaiste ettevõtete, valitsusväliste organisatsioonide, kohalike omavalitsuste ja üksikisikute erilist vastutust,

10. **võttes arvesse, et** see eriline vastutus tähendab kohustust inimkonna ees ning et kõnealuseid kohustusi ja õigusi tuleb rakendada õiglaste, demokraatlike, ökoloogiliste ja rahumeelsete meetmete abil,
11. **võttes arvesse, et** inimkonna ja selle liikmete väarikuse austamine loob aluse vabadusele, õiglusele ja ülemaailmsele rahule,
12. **kehtestab** järgnevad põhimõtted, õigused ja kohustused ning võtab vastu käesoleva deklaratsiooni:

I. Põhimõtted

Artikkel 1

Vastutuse, õigluse ja solidaarsuse põhimõte, mis kehtib põlvkondade sees ja nende vahel, nõuab, et inimkond ja eelkõige riigid rakendaksid inimkonna ja Maa kaitse ja säilitamise meetmeid ühisel ja diferentseeritud viisil.

Artikkel 2

Inimkonna ja selle liikmete väarikuse põhimõte seisneb nende põhivajaduste rahuldamises ja põhiõiguste kaitses. Iga põlvkond tagab aja jooksul selle põhimõtte järgimise.

Artikkel 3

Inimkonna olemasolu jätkuvuse põhimõte tagab inimkonna ja Maa kaitse ning säilitamise loodust, eelkõige elusloodust (sh inimesi ja muud elusloodust) austava ja mõistliku inimtegevuse kaudu, võttes kõik meetmed, et vältida igasuguseid põlvkondadeüleseid tõsiseid või pöördumatuid tagajärgi.

Artikkel 4

Põlvkonda kuulumise alusel mittediskrimineerimise põhimõte kaitseb inimkonda, eelkõige tulevase põlvkondi, ja nõuab, et praeguste põlvkondade tegevus või võetud meetmed ei põhjustaks tulevaste põlvkondade ressursside ja valikuvõimaluste liigset vähenemist või nende vähenemise jätkumist.

II. Inimõigused

Artikkel 5

Inimkonnal, nagu kõigil elusorganismidel, on õigus elada puhtas ja ökoloogiliselt jätkusuutlikus keskkonnas.

Artikkel 6

Inimkonnal on õigus vastutustundlikule, õiglasele, solidaarsele ja säästvale arengule.

Artikkel 7

Inimkonnal on õigus oma ühise pärandi kaitsele ning loodus- ja kultuuripärandi, materiaalse ja immateriaalse pärandi kaitsele.

Artikkel 8

Inimkonnal on õigus ühiste hüvede säilitamisele, eelkõige õigus õhu, vee ja pinnase säilitamisele ning õigus saada üldine ja tegelik juurdepääs eluks vajalikele ressurssidele. Tulevastel põlvkondadel on õigus need üle võtta.

Artikkel 9

Inimkonnal on õigus rahule, eelkõige vaidluste rahumeelsele lahendamisele ja inimeste ohutusele keskkonna, toitumise, tervishoiu, majanduse ja poliitika seisukohast. Selle õiguse eesmärk on eelkõige hoida tulevasi põlvkondi sõjaviletsuste eest.

Artikkel 10

Inimkonnal on õigus määrata ise oma saatus. Seda õigust tuleb kasutada, võttes ühistes valikutes arvesse pikka perspektiivi ja eelkõige inimkonna ja looduse olemuslikke rütme.

III. Inimkonna kohustused

Artikkel 11

Praegustel põlvkondadel on kohustus **tagada inimkonna** ja kõigi elusorganismide õiguste **järgimine**. Inimkonna ja inimõiguste järgimine (mis on teineteisest lahutamatud) kehtib ka järgmiste põlvkondade suhtes.

Artikkel 12

Praegused põlvkonnad, **kes on ressursside, ökoloogilise tasakaalu ja ühise pärandi tagajad** ning loodus-, kultuuri-, materiaalse ja immateriaalse pärandi tagajad, peavad tagama selle pärandi kaitse ning kasutama neid mõistlikul, vastutustundlikul ja võrdsel moel.

Artikkel 13

Maal elu jätkusuutlikkuse tagamiseks peavad praegused põlvkonnad tegema kõik võimaliku, et **säilitada atmosfääri ja kliima tasakaalu**, ning vältima võimaluste piires **inimeste ümberasustamist** keskkonnatingimuste tõttu ja vajaduse korral kõnealused inimesed päästma ja neid kaitsma.

Artikkel 14

Praegused põlvkonnad peavad kasutama **teaduslikku ja tehnoloogilist progressi** inimkonna ja teiste liikide kaitse ja tervise huvides. Selleks peavad nad eelkõige tagama, et bioloogilistele ja geneetilistele ressurssidele juurdepääsul ja nende kasutamisel austatakse inimväärikust ja pärimusteadmisi ning säilitatakse bioloogiline mitmekesisus.

Artikkel 15

Riigid ning muud avaliku ja erasektori osalejad ja subjektid peavad **võtma arvesse pikemat perspektiivi** ning edendama inim- ja säästvat arengut. Nimetatud areng ning käesolevas deklaratsioonis esitatud põhimõtted, õigused ja kohustused peavad olema osa **haridus-, koolitus ja rakendusmeetmetest**.

Artikkel 16

Riigid peavad tagama käesolevas deklaratsioonis esitatud **põhimõtete, õiguste ja kohustuste rakendamise**, sh luues nende järgimise tagamist võimaldavad mehhanismid.
